

המפקד הנעדר*

בספרו, *One Hundred Days*, כתב אדמירל סר ג'ון וודוורד על צורת החשיבה של הכת הצבאית, ששלטה בארגונייה בתחילת 1982. לדבריו, הם תכננו לתקוף את איי פולקלנד בין יולי לבין אוקטובר 1982, מפני, שלהערכתם, ביולי:

הצי הבריטי ייחלש במידה רבה ... אנייתנו היחידה, *Endurance*, המשייטת בדרום, תחזור הביתה ... ומעל לכל, כל הסימנים העידו, כי עד אז לא יהיו ברשותנו, ככל הנראה, שום נושאות מטוסים מבצעיות, כאשר גם *Hermes* וגם *Invincible* ייפלו קרבן לחרב הקיצוצים בתקציב הביטחון, ביוזמתו של מר ג'ון נוט, שר ההגנה, ...

ככל שהדברים נגעו לארגוניים,

המצב היה עתה פשוט: בלי נושאות מטוסים, אין מטרייה אווירית; בלי מטרייה אווירית, אין אניות שטח בריטיות; בלי אניות שטח בריטיות, אין כוח נחיתה בריטי; ובלא כוח נחיתה בריטי, אין התמודדות. הגיונם היה מושלם. ההבדל בין הצלחה לכישלון היה ... עיתוים.

באותה תקופה היה וודוורד אחד משלושת האדמירלים היחידים בשירות פעיל בים, שנותרו בצי המלכותי [הבריטי]: הוא קודם לדרגת אדמירל בשבעה ביולי 1981.

ג'ון נוט [כתב וודוורד] הציג את תכניתו להוציא את *Hermes* ואת *Incincible* מהשירות; לצמצם בהדרגה את הכוח האמפיבי; להיפטר מתשע משחתות ופריגטות; לקצץ 8,000-10,000 איש בצי, וכחמישה עשר אחוזים מכוח העבודה; ... המשמעות הייתה הוצאה מוקדמת מהשירות של ספינות הסער האמפיביות של *Fearless* ו-*Intrepid*, בנות 12,000 טון, וחיסול

שתי אניות נחיתה (לתחזוקה), כמו *Sir Galahad*, *Ts' Tristram*. כעבור שנה בדיוק, איבד הצי המלכותי את *Coventry*, את *Ardent*, את *Antelope*, את *Sir Galahad* ואת *Atlantic Conveyor*. וספג יותר מ-250 אבדות בהרוגים. ההבדל בין ניצחון לתבוסה היה כחוט השערה; ניצלנו רק בזכות אומץ-הלב של אנשינו ובזכות חוסר הסבלנות של גנרל גלטיירי. כמה בעיות חמורות, שאפשר היה להימנע מהן, לא היו מתעוררות כלל אילו מבנה הפיקוד היה נכון. באיי פולקלנד המבנה לא היה נכון. אדמירל ג'ון פילדהאוז, מפקד כוח המשימה, פיקד על הכוח מנורתווד שבמידלסקס בבריטניה עצמה. במהדורה השנייה של ספרו, לא פיקניק, שהיא מדהימה ושונה למדי מן המהדורה הראשונה, סיפר גנרל ג'וליאן תומפסון, כי במבצע היו שלושה מפקדי כוחות: אדמירל וודוורד, שפיקד על קבוצת נושאות המטוסים; קומודור מייק קלפ, שפיקד על כוח המשימה האמפיבי, והוא עצמו, מפקד כוח הנחיתה. אולם, כתב תומפסון, חסר בשרשרת הפיקוד;

מפקד מבצעי בעל שלושה כוכבים [תת-אדמירל] בין פילדהאוז, שהיה מפקד כוח המשימה בנורתווד, לבין שלושת מפקדי הכוחות באיי פולקלנד עצמו – וודוורד, קלפ ואנוכי. כולנו הוכפפנו ישירות לנורתווד, שהיתה במרחק של 13,000 ק"מ. לעתים קרובות ... מתארים את וודוורד, בטעות, כמפקד כוח המשימה ... הבטיחו לנו חזר והבטח, כי הוא יהיה הפוסק בקשר לאמצעים משותפים, ובמקרה של חילוקי דעות יחליט למי להקצותם. תפקידו הוגדר כ"ראשון בין שווים", אבל הוא שאיר את השליטה ואת האחריות בידי מפקדי

עשר שנים מאוחר יותר – מה הם הלקחים מהמלחמה באיי פולקלנד?

הלקח הראשון הוא הלקח הנושן ביותר: הצורך בכוח-מגן חזק. בזרועות הלוחמות חייבים להיות די אנשים, וכל אחת מהן צריכה להיות מצוידת בכלי-השיט, בכלי-הנשק, בכלי-הרכב ובמטוסים, הדרושים לביצוע המשימות, שתטיל עליה הממשלה.

* עובד לפי מאמר לא-חתום בגיליון יולי 1992 של כתב-העת הבריטי *Army Quarterly & Defence Journal*

הכוחות. זו היתה פשרה לא־נוחה ... [וודוורד], ... לפי דבריו הוא [.] ... לא ידע דבר על מבצעים אמפביים. מפקד מבצעי בעל שלושה כוכבים, כפי שכתב תומפסון,

שהיה נמצא לפני, בזירת הפעולה, ... היה יכול לטוות יחדיו את החוטים של הקרבות, שניהלו נושאות־המטוסים, הכוח האמפבי וכוח הנחיתה. הוא יכול היה להחליט על סדרי עדיפויות, לראות במו עיניו מה מתרחש, ולסלק את הסיבות לחיכוכים. וייתכן, כי המועיל מכל היה, שהוא יכול היה להסיר את האחריות לשוחח ישירות עם נורתווד מעל גבם של מפקדי הכוחות.

הלקח נלמד. גנרל סר פיטר דה לה־בילייר מונה למפקד הכוחות הבריטיים במזרח התיכון בשלהי 1990 [במלחמת המפרץ]. מכל מקום, הבעיות החמורות, שהתעוררו בדרום האוקיינוס האטלנטי בשנת 1982, הוחמרו עוד יותר עקב האיולת שבניסיון לפקד על מאה כלי־שיט ועל כ־25,000 איש ממרחק של 13,000 ק"מ. רק המקצוענות המושלמת של ארבעת המפקדים הצילה את המצב.

שני האנשים מצטיירים היטב בספרים שכתבו. אדמירל וודוורד ציטט ממה שהוא כינה "חיבור זעוף קטן ביומנו האישי":

הלא־יוצלחים, חובבי הטקסים האלה, צריכים שבועיים כדי לעשות סיוור. דומה, כי אין שום מקום לאלתור, ליחמה, או אפילו לכישורים אמיתיים. זה רק "שמאל־ימין, שמאל־ימין", ובדרך כלל זו דריכה במקום.

אבל בהגינותו הוא המשיך, כעבור שנים, כאשר התחלתי להכין את רשימותיי לכתובת הספר הזה, הרגשתי צורך לכתוב את ההכחשה

הבאה: אין ספק, לא מדובר ב"לא־יוצלחים, חובבי טקסים", כפי שמתברר לי עכשיו היטב מספרו של בריגדיר תומפסון, Picnic. אם כי בזמנו לא נשמעה שום תלונה מן החוף, אבדן מסוקי צ'ינוק ר־WX5 Atlantic Conveyor (שבהחלט אפשר היה להטיל עלי את האחריות לאבדנה), הקשה מאוד על ניידות הכוח היבשתי. חוסר־סבלנותי נבע מתחושה מצמררת, כי כוח המשימה מאבד את תנופתו, ומחוסר ידיעה בסיסי של התנאים, השוררים על החוף.

בדומה לכך, כתב תומפסון על פגישתו הראשונה עם וודוורד, על סיפון Fearless: מאז ומתמיד ניסיתי, החל מן ההיכרות הראשונה, להקנות לסובבים אותי ולכופים ביטחון ביכולתי, כמפקד, ... במקום להאזין לתוצאות של עבודה וניתוח, שעשו קלפ והמטות שלי במשך שנים־עשר יום, ונתנו בידינו מושג ברור למדי על האפשרויות השונות, העומדות בפנינו, הטיחו בנו סדרה קצרה ומהירה של שאלות חינוכיות, שלא היה להן כמעט כל קשר לעובדות.

מכל מקום, גם הוא ציין:

כיום אני יודע, כי הוא [קלפ] אדם אינטליגנטי ורגיש, רגוע מול פני סכנה, ואינו מאבד את עשתונותיו בשעת משבר.

לחוסר הסימפטיה הבולט לעין בין בריגדיר תומפסון לבין קומודור קלפ, מצד אחד, לבין אדמירל וודוורד, מצד שני, היו עלולות להיות תוצאות חמורות. לו ביקר קצין בעל שלושה כוכבים, בעל התכונות האישיות המתאימות, את שלושת המפקדים במקומות הימצאם, יכול היה לטפל בהן.

גנרל תומפסון כתב בעניין הזה, כי [מייק קלפ] היה, לדעת רבים, ללא

יוצא מהכלל, המפקד הבכיר המרכזי של חיל הים בים הדרומי. תרומתו כמפקד כל הספינות האמפביות, ספינות הסוחר וספינות הליווי ב"אזור היעד האמפבי" (AOA) היתה חיונית ומכרעת לתוצאה המוצלחת, לא פחות מתרומתו של כל אחד אחר, לאורך כל שרשרת הפיקוד, עד ראש המטה הכללי, והרבה יותר מתרומתם של רבים. חילו [חיל הים המלכותי] סירב להכיר בעקשנות בחלק שמילא, ואפילו לא טרחו לתחקרו עם חזרתו לבריטניה. רק מעטים הבינו מה עשה האיש, ואף לא את העובדה, שלא היה כפוף כלל לסנדי וודוורד, אלא פיקד על כוח משימה בזכות עצמו.

מייקל קלפ היה קומודור ברוח המסורת הגדולה של הרווד, שהטביע את גרף שפיי בדצמבר 1939, ושל רוג'ר קייס, שפיקד על "הסיוור של דובר" במלחמת העולם הראשונה.

הערות

1. אדמירל סנדי וודוורד (עם פטריק רונינסון), One Hundred Days, The Memoirs of the Falklands Battle Group Commander, הוצאת הארפר קולינס, 1992.
2. ג'וליאן תומפסון לא פיקניק, הוצאת ליאו קופר, מהדורה שנייה, 1991. המהדורה העברית, שיצאה לאור באותה שנה במערכות, מבוססת על המהדורה הראשונה של הספר.

